

Polska

mniej znana
1944–1989

Kryzys grudniowy 1970 r. w świetle dokumentów i materiałów Komisji Władysława Kruczka i relacji ludzi obozu władzy

Wieloletnia relacja o szczegółach niektórych wydarzeń

o: stopniowego dotarcia do relacji o szczegółach
przebiegu politycznego systemu społeczno-ekonomicznego rozwoju,
uwzględniając w tym celu zmiany struktury
ekonomicznej i struktury konsumpcji społecznej oraz
dotyczących na rynku pracy – zakresie
dotyczących w tym celu i przebiegu
dotyczących:

Wydział Nauk Politycznych i Studiów
Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego
Instytut Nauk Politycznych
Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu
Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
Archiwum Akt Nowych w Warszawie
Fundacja Archiwum Dokumentacji Historycznej PRL

Polska
mniej znana
1944–1989

Kryzys grudniowy 1970 r.

**w świetle dokumentów i materiałów
Komisji Władysława Kruczka
i relacji ludzi obozu władzy**

Opracowanie, wybór
i przygotowanie do druku

Marek Jabłonowski

Włodzimierz Janowski

Grzegorz Sołtysiak

Warszawa 2020

**FUNDACJA
im. RÓŻY
LUKSEMBURG**

Publikacja powstała przy wsparciu
Fundacji im. Róży Luksemburg
Przedstawicielstwo w Polsce

Komitety Redakcyjne:

Włodzimierz Janowski, Tadeusz Krawczak, Kazimierz Przybysz, Andrzej Skrzypek,
Wiesław Władyka

Redaktor naukowy serii: **Marek Jabłonowski**

Recenzent: prof. dr hab. Wojciech Jakubowski

Tłumaczenie na język angielski: Katarzyna Skiert

Materiały ikonograficzne na stronie tytułowej i wyklejkach pochodzą ze zbiorów
Archiwum Akt Nowych.

© Copyright by Instytut Nauk Politycznych Wydziału Nauk Społecznych UWM w Olsztynie

© Copyright by Archiwum Akt Nowych

© Copyright by Fundacja Archiwum Dokumentacji Historycznej PRL

© Copyright by Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2020

ISBN 978-83-8209-122-9

Wszelkie prawa zastrzeżone. Każda reprodukcja lub adaptacja całości bądź części niniejszej
publikacji, niezależnie od zastosowanej techniki reprodukcji (drukarskiej, fotograficznej,
komputerowej i in.) wymaga pisemnej zgody Autorów i Wydawców.

Wydawcy:

Instytut Nauk Politycznych Wydziału Nauk Społecznych

Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

ul. Szrajbera 11, 00-015 Olsztyn

tel. 48-89 524 63 66

www.uwm.edu.pl/inp/; e-mail: inp@uwm.edu.pl

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

ul. Hankiewicza 1, 02-103 Warszawa

tel. 48-22 822 52 45

e-mail: sekretariat@aan.gov.pl

Fundacja Archiwum Dokumentacji Historycznej PRL

ul. Mickiewicza 36C, 06-100 Pułtusk

Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR

www.aspra.pl; e-mail: oficyna@aspra.pl

Egzemplarz bezpłatny

Printed in Poland

Objętość 42,4 ark. wyd.

PZPR – próba wyjaśnienia odpowiedzialności za użycie siły na Wybrzeżu w grudniu 1970 roku

Badania archiwalne historyczno-politologiczne należą do podstawowych badań, bez których rozwój nauk humanistycznych i społecznych byłby niemożliwy. Ich rezultaty otwierają pola dyskursu, dostarczają wiedzy pozwalającej na przeprowadzanie nowych analiz historyczno-poznawczych.

Stan wiedzy dotyczącej spraw Polski i Polaków w drugiej połowie ubiegłego wieku nie może być uznany za zadowalający. Mimo ożywienia w ostatnich latach dyskusji nad dziejami Polski po 1944 roku, owocującej licznymi publikacjami, istnieje jeszcze wiele luk poznawczych. Stan ten tym bardziej doskwiera, gdy odnotowujemy, że dzieje najnowsze wypychane są z programów studiów, a resort odpowiedzialny za edukację zmierza do istotnych zmian w podstawach programowych. Sytuacja ta wymaga nie tylko poszerzenia i pogłębienia prowadzonych prac, docierania do nowych źródeł i przekazów, ale również przewyższania rysującej się asymetrii badań w tym obszarze. Badania źródłowe nad czasami PRL-owskimi przynoszą nowe i inspirujące impulsy, dają szansę na przyjrzenie się im z innej, częstokroć nieznanej perspektywy.

Od lat celem projektu *Polska mniej znana* jest wielopłaszczyznowe spojrzenie, poprzez dokumenty epoki, na historię zamkniętą w latach 1944–1989. Polska w tych cezurach to kraj, który charakteryzował się m.in.: zależnością, choć zmieniającą się w czasie, władz państwowych od ZSRR; skoncentrowaniem władzy w rękach PZPR rządzącej państwem poprzez partyjną nomenklaturę i stosującej w razie kryzysu represje polityczne i wojskowe wobec społeczeństwa; brakiem procedur demokratycznych uniemożliwiających zmianę rządzącej partii; ograniczaniem praw człowieka, w tym całkowitym ograniczaniem praw politycznych i wolności słowa (cenzura); eliminowaniem prywatnej własności; centralizmem; gospodarką centralnie planowaną; zwalczaniem niezależnych wątków kultury i polskiej tradycji, a w konsekwencji znaczną izolacją od świata zewnętrznego. Projekt udostępnia badaczom nowe, niepublikowane dokumenty i materiały. Chodzi o analizowanie sytuacji Polski przez pryzmat wybranych kwestii społecznych, gospodarczych, niekiedy wojskowych, o podniesienie poziomu refleksji na temat najnowszych dziejów Polski, wytyczanie nowych pól dyskursu, stworzenie warunków do powstawania wielopłaszczyznowych analiz.

W archiwach znajdują się olbrzymie, stale powiększające się zasoby źródłowe, niezwykle przydatne i cenne dla badania dziejów najnowszych. W ramach wspomnianego projektu, zyskując zainteresowanie środowiska naukowego, uka-